การพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมต้นแบบจากความหลากหลายตามแบบวิถีศาสนา ความเชื่อในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

วันที่รับบทความ : 07/01/2565
วันที่แก้ไขบทความ : 09/06/2565
วันที่ตอบรับบทความ : 23/06/2565

วีรชัย คำธร[1]
ณัฐวัฒน์ เดชสวรรค์[2]
ภักดี โพธิ์สิงห์[3]

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งสังเคราะห์แนวทางพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมต้นแบบจากความหลากหลายตามแบบวิถี ศาสนา ความเชื่อในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานครการวิจัยนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หน่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ แผนงานวิจัย จำนวน10 โครงการ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ กำหนดเกณฑ์คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เป็นบุคคลที่มีบทบาทในชุมชน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว มีจิตอาสาที่จะพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารและแบบสอบสอบถามเพื่อประเมินแผนงาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติเพื่อประเมินความคิดเห็นต่อแผนงานวิจัยบูรณาการ

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของแผนงานวิจัยบูรณาการส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.35) โดยแผนงานฯ ที่พบผลดีเชิงประจักษ์ คือ (1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ (2) การพัฒนาฐานข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การสร้างศูนย์ข้อมูลทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้ (3) การพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4) การพัฒนาแอพพลิเคชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การพัฒนาระบบที่ง่ายสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ (5) การพัฒนาสมการพยากรณ์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คำสำคัญ:แผนงานวิจัยบูรณาการ, มรดกทางวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

---

[1] ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี อีเมล Wirachai.k@dru.ac.th

[2] อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น อีเมล Natwat@gmail.com

[3] รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล eliti_pana@hotmail.com

The Development of the Cultural Heritage Prototype from the Diversity of Religions and Local Believes to Promote the Hospitality and Cultural Tourism Industry in Thonburi Area, Bangkok Metropolitan.

Received : 28/01/2022
Revised : 17/05/2022
Accepted : 23/06/2022

Wirachai Kamthorn[1]
Nattawat Dhatsawan[2]
Pakdee Phosing[3]

ABSTRACT

This research aims to study and synthesize the development model for a cultural heritage prototype derived from the variety of religions and local beliefs in order to promote the service industry and cultural tourism in Thonburi District, Bangkok. This research used both quantitative and qualitative research methods. The units of analysis included 10 research plans. The population and sample groups were community leaders, community committees, and stakeholders of tourism in the area. The selection criteria of sample groups or key informants were people who have a role in the community, an experience in tourism management, a volunteer spirit to develop tourism communities. In addition, the empirical data in the field, the documentary information, and the data from questionnaires were processed for plan assessment, content analysis, and statistical analysis of data in order to assess opinions toward integrated research plans.

The research results indicated that the integrated research program to promote the service industry received an overall suitability score in a high level ($\bar{x}$ = 4.35). The research plans that showed significant benefits were (1) the development of prototype

[1]Director, Research and Development Institute, Dhonburi Rahabhat University e-mail : Wirachai.k@dru.ac.th

[2] Lecturer, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus. e-mail : Natwat@gmail.com

[3] Associate professor, Political Science and Public AdministrationRajabhat Maha Sarakham University
e-mail :eliti_pana@hotmail.com

for community products, (2) the development of cultural heritage databases such as the construction of cultural information centers for cultural learning, (3) the development of English lessons in order to promote cultural tourism such as the use of English for cultural tourism, (4) the development of applications to promote cultural tourism such as the development of simple systems to promote cultural tourism, and (5) the development of forecasting models for cultural tourism industry such as creating knowledge and understanding about cultural tourism management.

Keywords: Integrated Research Plan, Cultural Heritage, Cultural Tourism

บทนำ

หัวใจสำคัญของการปฏิบัติงานคือการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นเข็มทิศนำทางไปสู่เป้าหมายหลักของการทำงาน ทั้งนี้การสังเคราะห์แผนงานวิจัยบูรณาการนี้นำไปสู่การกำหนดเป็นแผนงานการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมต้นแบบเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (วีรชัย คำธร, 2563) การวางแผนงานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนพบว่าเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น เช่นขาดความยั่งยืนต่อเนื่องกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ เพราะขาดการจัดการที่เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวคือหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทที่ไม่สมดุลในการวางแผน การบริหารงาน และการตลาด(นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย, 2554) การวางแผนการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ให้แหล่งท่องเที่ยวใดมีคุณภาพและยั่งยืนได้นั้น แผนการท่องเที่ยวจะต้องเป็นแผนที่พิจารณาการท่องเที่ยวทั้งระบบ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้าและการบริการการท่องเที่ยว ที่จัดสรรไว้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เป็นข้อมูลที่จำเป็นและเป็นส่วนสำคัญยิ่งของกระบวนการจัดการที่จะทำให้การวางแผนการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างสมบูรณ์ (พรพิษณุ พรหมศิวะพัลลภ และคณะ, 2548), และ(พริ้มพักตร์ ไชยมี, 2559)การสร้างแผนและกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องเป็นแผนที่นำมาซึ่งการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ส่งเสริมให้นักวิชาการทางการท่องเที่ยวสามารถต่อยอดและพัฒนาแผนที่มีอยู่ได้ การสร้างการกระจายต้นทุนและรายได้ในทุกกลุ่มสมาชิกของสังคม การตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารตนเองตลอดจนความมีประชาธิปไตยในพื้นที่ (Moscardo, G, 2008, อ้างใน ยุคลวัชร์ ภักดีจักริวุฒิ์ และ เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2562)

ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากได้รับการพัฒนาไปตามนโยบายของรัฐ ซึ่งหน่วยงานส่วนกลางของภาครัฐมักมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน และดำเนินงาน ในขณะที่ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมน้อยมากเช่น การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการรับผลประโยชน์จะมีน้อยมาก มีน้ำหนักร้อยละ 13.3 (KanoknarnKaewnuch,2018) ซึ่งทำให้ไม่เข้าใจแผนและวิธีการพัฒนาพื้นที่ของตนให้เป็น

แหล่งท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้การมีส่วนร่วมอย่างสมดุลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความยั่งยืน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มต้องครอบคลุมเรื่องการวางแผน และการกำหนดเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ซึ่งแต่ละประเด็นจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันอย่างเป็นวงจร (นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย, 2554) ทั้งนี้ความจำเป็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเร่งด่วน เพราะเป็นที่นิยมและเติบโตอย่างรวดเร็ว ประกอบกับอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ มีผลให้นักท่องเที่ยวนานาชาติมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป คือ ต้องการเรียนรู้ความดั้งเดิมหรือความเป็นของแท้ของชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ประเทศต่าง ๆ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นผลิตภัณฑ์ในการสร้างรายได้ให้กับประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวด้วยกระแสการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเชิงบวกที่ชัดเจนที่สุด ซึ่งเกิดจากการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพราะหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นว่าเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่นำเสนอขายให้แก่นักท่องเที่ยวได้ หน่วยงานต่าง ๆ จึงได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนท้องถิ่นรื้อฟื้นประเพณีที่กำลังสูญหาย อนุรักษ์โบราณสถานรวมทั้งพัฒนางานหัตถกรรม ซึ่งล้วนเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจต่อวัฒนธรรมของตน และมีความตื่นตัวที่จะอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมโดยร่วมมือกันเป็นหนึ่งเดียว (นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย, 2554)

รวมทั้งมีบทบาทในการจัดการหรือการบริหารการท่องเที่ยวมากขึ้นการท่องเที่ยวสร้างรายได้มหาศาลอีกทั้งเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน แต่ในทางกลับกันก็นำผลเสียที่ทำลายทุนวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนเอง ได้แก่ (1) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดอาชีพใหม่มากมายซึ่งทำให้มีความต้องการด้านแรงงานมากขึ้นและมีผลทำให้ลักษณะแรงงานของท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงจากแรงงานทางเกษตรกรรมเป็นแรงงานทางด้านการบริการแทน (2) การที่นักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่นมีพื้นฐาน ความเชื่อ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ก็อาจทำให้คนท้องถิ่นในบางพื้นที่รู้สึกไม่พอใจที่ได้พบเห็นคนที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากตนเข้ามาในท้องถิ่นของตน ทั้งนี้นักท่องเที่ยวอาจเห็นและเข้าใจความคิดความเชื่อและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของคนท้องถิ่นอย่างผิวเผิน ซึ่งทำให้แปลความหมายของสิ่งที่ตนเห็นไปในเชิงลบอาจก่อให้เกิดอคติต่อคนท้องถิ่นได้ หากการส่งเสริมการท่องเที่ยวดำเนินไปโดยไม่มีการวางแผนและการประชาสัมพันธ์ที่ดี อาจทำให้คนท้องถิ่นมีวิธีการที่ไม่ถูกต้องในการใช้มรดกทางวัฒนธรรมมาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว เช่น สร้างงานหัตถกรรมหรือผลิตสินค้าที่ระลึกที่มีคุณภาพต่ำและมีราคาถูกเพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยหวังผลกำไรจนไม่ได้รักษาอัตลักษณ์ของหัตถกรรมพื้นเมืองไว้ นอกจากนี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว จะทำให้เกิดวัฒนธรรมปลอมขึ้นเพราะจะมีการดัดแปลงวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศกาลและการแสดงพื้นเมืองที่สร้างขึ้นมาใหม่เพื่อ

เป็นกิจกรรมหรือการแสดงสำหรับให้นักท่องเที่ยวชม ไม่ใช่เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมหรือเพื่อตอบสนองความศรัทธาที่แท้จริงของคนท้องถิ่น การสร้างเหตุการณ์เพื่อการขายจะส่งผลให้ชุมชนขาดความดั้งเดิมและความน่าดึงดูดใจคนท้องถิ่นในประเทศหรือพื้นที่ที่กำลังพัฒนามักจะปรับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นให้สนองความต้องการและความคุ้นเคยของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว แต่หากการปรับวัฒนธรรมเกิดขึ้นเพื่อการค้าซึ่งไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของตนจะมีผลให้คนท้องถิ่นรับค่านิยมของนักท่องเที่ยวมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นการลอกเลียนแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและมีผลทำให้คนท้องถิ่นสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมได้ (นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย, 2554)

การศึกษานี้มุ่งสังเคราะห์แนวทางพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมต้นแบบ บนความหลากหลายตามแบบวิถี ศาสนา ความเชื่อในท้องถิ่นผ่านกระบวนการใหม่ที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ความหลากหลายของมรดกทางวัฒนธรรมไทยก้าวไกลสู่สากลด้วยมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม อาหาร เครื่องดื่มสมุนไพร แหล่งมรดกทางศิลปสถาปัตย์ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชื่อมโยงเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืนด้วยการสร้างกระบวนการใหม่แบบสหวิทยาการเกี่ยวกับ (1) อัตลักษณ์ชุมชนต้นแบบ (2) เครื่องหมายทางการค้าต้นแบบ (3) มาตรฐานอาหารต้นแบบ (4) แหล่งศิลปสถาปัตย์ต้นแบบ (5) เครื่องดื่มสมุนไพรต้นแบบ (6) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้นแบบ (7) เส้นทางอาหารปลอดภัยต้นแบบสำหรับผู้สูงอายุ (8) เกณฑ์มาตรฐานการวัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้นแบบ (9) บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต้นแบบสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (10) ฐานข้อมูลมรดกวัฒนธรรมต้นแบบ และ (11) แอพพลิเคชั่นมรดกวัฒนธรรมต้นแบบ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสังเคราะห์แนวทางการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมต้นแบบจากความหลากหลายตามแบบวิถี ศาสนา ความเชื่อในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตธนบุรี จำนวน 43 ชุมชน โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เป็นบุคคลที่มีบทบาทในชุมชน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว มีจิตอาสาที่จะพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้

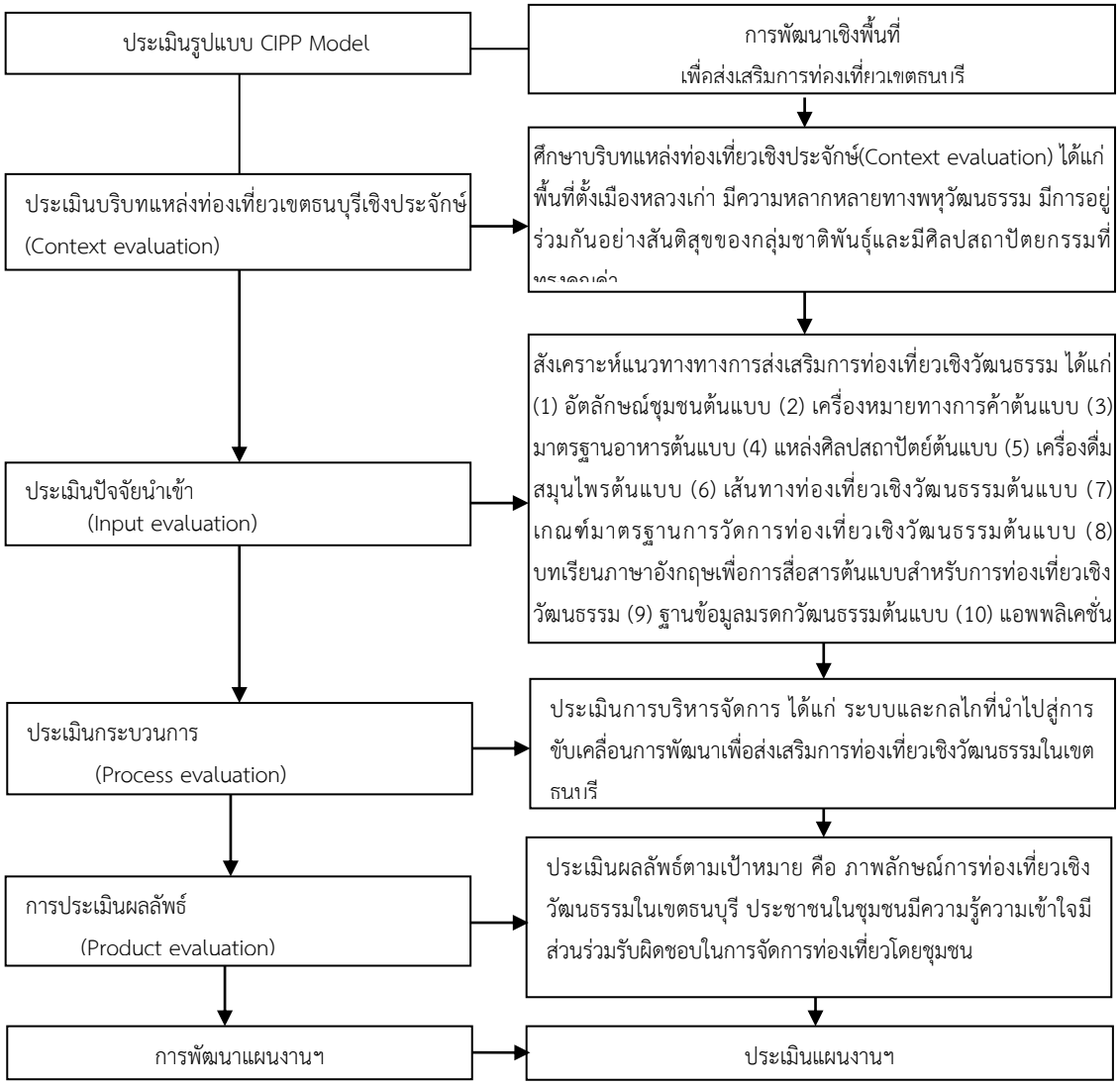
ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ แนวทางทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ (1) อัตลักษณ์ชุมชนต้นแบบ (2) เครื่องหมายทางการค้าต้นแบบ (3) มาตรฐานอาหารต้นแบบ (4) แหล่งศิลปสถาปัตย์ต้นแบบ (5) เครื่องดื่มสมุนไพรต้นแบบ (6) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้นแบบ (7) เส้นทางอาหารปลอดภัยต้นแบบสำหรับผู้สูงอายุ (8) เกณฑ์มาตรฐานการวัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้นแบบ (9) บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต้นแบบสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (10) ฐานข้อมูลมรดกวัฒนธรรมต้นแบบ และ (11) แอพพลิเคชั่นมรดกวัฒนธรรมต้นแบบ

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านระยะเวลา ได้แก่ ปีงบประมาณ 2562

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ได้บูรณาการระหว่างแนวคิด คือ การวางแผนและการประชาสัมพันธ์ที่ดีอาจทำให้คนท้องถิ่นมีวิธีการที่ไม่ถูกต้องในการใช้มรดกทางวัฒนธรรมมาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวทั้งนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในทิศทางที่ยั่งยืนจึงต้องบูรณาการกลยุทธ์จากศาสตร์หลากหลายแขนง ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดดัชนีระดับการพัฒนาและขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว การกำหนดมาตรฐานสิ่งก่อสร้าง การพัฒนาคนท้องถิ่นและการตลาด (นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย, 2554) อีกทั้งชุมชนย่านกะดีจีนเป็นชุมชนเก่าแก่ อายุมากกว่า 250 ปี ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ การมีสามศาสนา สี่เชื้อชาติอยู่รวมกัน ริมแม่น้ำเจ้าพระยามีจุดแข็งด้านที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ชุมชนมีความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช แต่มีจุดอ่อนด้านขาดการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน มีโอกาสด้านการสร้างแบรนด์ท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัฒนธรรมย่านประวัติศาสตร์ด้านอาหาร มีอุปสรรคด้านมีแหล่งท่องเที่ยวคู่แข่ง และอุทกภัย ชุมชนมีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการจัดการอย่างยั่งยืน ด้านการจัดกิจกรรมสื่อความหมายปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์และด้านการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเครือขาย ชุมชนจึงมีวิสัยทัศน์ที่จะสร้างแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวโดยมีความปรารถนาสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวด้านวิถีพุทธ ชีวิตที่เรียบง่ายไม่เร่งรีบ ด้านอาหาร 4 เชื้อชาติ ด้าน 3 ศาสนา ด้านวิถีริมน้ำ ด้านย่านประวัติศาสตร์ยุคกรุงธนบุรี โดยบูรณาการยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดลอม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาจิตใจเข้าไว้ในแผนยุทธศาสตร์เดียวกันเพื่อสร้างการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน (พยอม ธรรมบุตร, 2561) แนวคิดการการประประยุกต์ใช้ CIPP Model ในการวัดความยั่งยืนในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการใช้กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (กษิดิศ ใจผาวัง, 2561) จากการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (วีรชัย คำธร, 2563)

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการตามแผนงานวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณและการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือผู้มีจิตอาสาเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา โดย

ขั้นที่ 1 การศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ (1) ศึกษาเอกสารทุติยภูมิและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลภาคสนามการลงพื้นที่ชุมชน เพื่อศึกษาชุมชน และตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชน การเก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มย่อย (3) ใช้กระบวนการประชุมกลุ่มย่อย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์จากข้อมูลภาคสนาม

ขั้นที่ 2 การศึกษาเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาประเมินความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนงานการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมจากความหลากหลายตามแบบวิถี ศาสนา ความเชื่อในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ผู้แทน หรือกลุ่มนักท่องเที่ยว เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินแผนงานฯ การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นทางการด้วยการประจัดประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมตอบแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติพื้นฐาน (Descriptive statistics) คือ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division: S.D.)

6. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์และการสังเคราะห์แผนงานวิจัยบูรณาการ ได้แก่ (1) แผนงานพัฒนาอัตลักษณ์ขุมชนต้นแบบ (2) แผนงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีบรรจุภัณฑ์ได้มาตรฐาน (3) แผนงานพัฒนาการยกระดับคุณภาพอาหาร (4) แผนงานพัฒนากลยุทธ์พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโปรแกรมทางเลือกสำหรับเดินทางท่องเที่ยว (5) แผนงานพัฒนามูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์จากแหล่งมรดกศิลปสถาปัตยกรรม (6) แผนงานพัฒนาฐานข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม (7) แผนงานพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (8) แผนงานพัฒนาต้นแบบเครื่องดื่มม็อกเทลส่วนผสมสมุนไพร ชนิดเครื่องดื่มม๊อกเทลสมุนไพรที่ผ่านการรับรอง (9) แผนงานพัฒนาต้นแบบแอพพลิเคชั่นระบบปฏิบัติการ Android ทั้งผ่านเว็บไซต์และสมาร์ทโฟน (10) แผนงานพัฒนาสมการพยากรณ์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ภาพที่ 1 ประเมินแผนงานส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
(วีรชัย คำธร, 2563)

จากภาพที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของแผนงานวิจัยบูรณาการเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชิงคุณภาพ พบว่า ผลกระทบจากแผนงานบูรณาการปรากฏผลดีเชิงประจักษ์เพียงส่วนน้อย มีบางแผนงานที่พบผลดีเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการหรือความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เช่น แผนงานพัฒนาเครื่องดื่มสมุนไพร ซึ่งผู้ประกอบการในชุมชนสามารถประยุกต์ใช้ มีโอกาสที่จะสร้างรายได้ ส่วนแผนงานอื่นมีความสอดคล้องกับความต้องการน้อย แต่ไม่พบผลดีมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับความต้องการภาพที่ชุมชนวาดฝันไว้

สรุปการประเมินแผนงานวิจัยบูรณาการเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ในส่วนนี้มุ่งนำเสนอผลการประเมินความเหมาะสมของแผนงานวิจัยบูรณาการ การพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมจากความหลากหลายตามแบบวิถี ศาสนา ความเชื่อในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นต่อแผนงานส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความคิดเห็นต่อแผนงานวิจัยบูรณาการ ฯ	$\bar{x}$	SD.	อันดับ
1. วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.38	.518	3
เส้นทางท่องเที่ยวกรุงทณบุรีศรีมหาสมุทรมนต์เสน่ห์แห่งมรดกศิลปสถาปัตยกรรมที่	4.63	.518	1

ความคิดเห็นต่อแผนงานวิจัยบูรณาการ ฯ	$\bar{x}$	SD.	อันดับ
ทรงคุณค่า			
2. พันธกิจ	3.00	.000	8
การบูรณาการแนวทางพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมจากความหลากหลายตามแบบวิถีศาสนา ความเชื่อในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.63	.744	1
3. ศักยภาพชุมชนธนบุรี	3.63	.744	7
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน	4.63	.518	1
4. แผนงานวิจัยบูรณาการ ฯ	4.25	.707	4
แผนงานที่ 1 การพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนต้นแบบ	4.13	.641	5
กลยุทธ์ที่ 1.1 การสร้างภาพลักษณ์เกี่ยวกับชุมชน	4.38	.744	3
กลยุทธ์ที่1.2 การมีส่วนร่วมในการนำสัญลักษณ์ชุมชนเพื่อการสื่อสารเชิงวัฒนธรรม	4.50	.756	2
แผนงานที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ	4.38	.518	3
กลยุทธ์ที่ 2.1 การพัฒนาเครื่องหมายทางการค้าชุมชน	4.63	.744	1
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์อาหารกลุ่มชาติพันธ์แบบดั้งเดิมและทั่วไป	4.13	.991	5
แผนงานที่ 3 การยกระดับคุณภาพอาหารส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.25	.707	4
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทอาหารของกลุ่มชาติพันธ์	4.25	.707	4
กลยุทธ์ที่ 3.2 กระบวนการผลิตอาหารด้วยวัตถุดิบที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธ์	4.25	.707	4
แผนงานที่ 4 การกำหนดกลยุทธ์ต้นแบบสำหรับพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว	4.13	.641	5
กลยุทธ์ที่ 4.1 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.50	.756	2
กลยุทธ์ที่ 4.2 การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.50	.756	2
แผนงานที่ 5 การพัฒนามูลค่าเพิ่มจากแหล่งศิลปสถาปัตย์	4.25	.463	4
กลยุทธ์ที่ 5.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบนฐานคิดทางสถาปัตยกรรม	4.00	.535	6
กลยุทธ์ที่ 5.2 การพัฒนาเรื่องเล่าของผลิตภัณฑ์เชิงประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม	4.25	1.035	4
แผนงานที่ 6 การพัฒนาฐานข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม	4.25	.707	4
กลยุทธ์ที่ 6.1 การพัฒนาข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม	4.63	.744	1
กลยุทธ์ที่ 6.2 การสร้างศูนย์ข้อมูลทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม	4.63	.744	1
แผนงานที่ 7 การพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.25	.707	4
กลยุทธ์ที่ 7.1 การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.63	.744	1
กลยุทธ์ที่ 7.2 การพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมกลุ่มนักศึกษา ประชาชน	4.50	.756	2
แผนงานที่ 8 การพัฒนาเครื่องดื่มม็อกเทลส่วนผสมสมุนไพร	4.38	1.061	3

ความคิดเห็นต่อแผนงานวิจัยบูรณาการ ฯ	$\bar{x}$	SD.	อันดับ
กลยุทธ์ที่ 8.1 การใช้สมุนไพรผสมเครื่องดื่มม๊อกเทลจากวัตถุดิบในท้องถิ่น	4.25	1.035	4
กลยุทธ์ที่ 8.2 การพัฒนาสูตรเครื่องดื่มม๊อกเทลด้วยสมุนไพร	4.25	1.035	4
แผนงานที่ 9 การพัฒนาแอพพลิเคชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.13	.641	5
กลยุทธ์ที่ 9.1 การพัฒนาแอพพลิเคชั่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.50	.756	2
กลยุทธ์ที่ 9.2 การพัฒนาระบบที่ง่ายสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.63	.744	1
แผนงานที่ 10 การพัฒนาสมการพยากรณ์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.38	.518	3
กลยุทธ์ที่ 10.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.63	.518	1
กลยุทธ์ที่ 10.2 การพัฒนาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การจัดการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.00	.000	8
ภาพรวมแผนงานวิจัยบูรณาการฯ	4.35	.619	

จากตารางที่ 1 ภาพรวมของแผนงานวิจัยบูรณาการ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.35) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยที่มีความเหมาะสมระดับมาก ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ (2) พันธกิจ (3) ศักยภาพชุมชน ส่วนประเด็นแผนงานกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ (1) แผนงานที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาเครื่องหมายทางการค้าชุมชน (2) แผนงานที่ 6 การพัฒนาฐานข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม และกลยุทธ์การสร้างศูนย์ข้อมูลทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม (3) แผนงานที่ 7 การพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ กลยุทธ์การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (4) แผนงานที่ 9 การพัฒนาแอพพลิเคชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาระบบที่ง่ายสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (5) แผนงานที่ 10 การพัฒนาสมการพยากรณ์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น

7. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปแผนงานวิจัยบูรณาการส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับมาก ได้แก่ (1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ (2) การพัฒนาฐานข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การสร้างศูนย์ข้อมูลทางวัฒนธรรมเพื่อ

การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม(3) การพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4) การพัฒนาแอพพลิเคชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การพัฒนาระบบที่ง่ายสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (5) การพัฒนาสมการพยากรณ์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกำหนดประเด็นอภิปรายผลดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบพบว่ามีความสำคัญระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าชุมชนได้มองเห็นโอกาสสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน และตรงกับความต้องการของชุมชน ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักน่าสนใจ ขยายโอกาสให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีอัตลักษณ์ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านสื่อให้กว้างมากยิ่งขึ้นรวมถึงอาจเชื่อว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโอกาสสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การดึงชุมชนเข้ามาร่วมในการบริหารจัดการให้ได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ เช่น การขายสินค้าที่ระลึก (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมพบว่ามีความสำคัญระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าชุมชนผู้ให้บริการมีความต้องการที่จะรวบรวมทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือเป็นศูนย์การเรียนรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวแบบออนไลน์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว การตัดสินใจมาเที่ยวเป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การสร้างสถานการณ์แบบจำลองสำหรับตัดสินใจการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เป็นการสร้างข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้จัดการท่องเที่ยวที่จะต้องพึ่งพากันและกันที่นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นสำคัญ (Mónica García-Melón, Tomás Gómez-Navarro, Silvia Acuna-Dutra, 2010)

ประเด็นที่ 3 การสร้างศูนย์ข้อมูลทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม เช่น คู่มือการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่ามีความสำคัญระดับมาก เป็นการเตรียมความพร้อมทรัพยากรบุคคลให้มีทักษะความสามารถในการสื่อสารสำหรับผู้รับบริการหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นต้น สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนผู้ให้บริการ อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมการพัฒนาศักยภาพของผู้ให้บริการเพื่อสื่อสารกับผู้รับบริการได้อย่างเหมาะสมซึ่งผู้ทำการตลาดต้องนำหลักการใช้เครื่องมือการสื่อสารกรตลาดร่วมกันเพื่อสร้างให้เกิดผลกระทบทางการสื่อสารที่มีเป้าหมายร่วมกัน (ศิระ ศรีโยธิน, 2560) และ (ยุคลวัชร์ ภักดีจักธิวุฒิ, เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2562)

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาแอพพลิเคชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การพัฒนาระบบที่ง่ายสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่ามีความสำคัญระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศที่ง่ายนั้นเป็นการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการทั้งกลุ่มผู้ให้บริการและกลุ่มนักท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการ

ท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่นานาชาติให้การยอมรับว่าเป็นการพัฒนาคนและชุมชนด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรม สืบทอด เผยแพร่ และสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น (ณัฏฐพัชร มณีโรจน์, 2560)

ประเด็นที่ 5 การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่ามีความสำคัญระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าการสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกในชุมชนนั้นจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนอย่างแท้จริง มีความรับผิดชอบ ความรู้สึกเป็นเจ้าของงานเพื่อสนับสนุนส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดหลักในการบูรณาการองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเป็นหลักคำนึงถึงความพร้อมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในชุมชน ซึ่งเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนประกอบด้วย 5 ด้าน คือ (1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี (3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน (4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (5) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2559) ทั้งนี้การจัดการท่องเที่ยวประกอบด้วยมิติสำคัญหลัก คือ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติวัฒนธรรมนิเวศวิทยา และมิติสถาบันหรือหน่วยงานเครือข่ายที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่กับการจัดการท่องเที่ยว (Stuart P. Cottrell, Jerry J. Vaske, Fujum Shen, 2011)(Fujun Shen, Stuart P. Cottrell, 2008) รวมทั้งตัวชี้วัดความยั่งยืนระดับโลกคือ มิติทางสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสิ่งแวดล้อม(Francisco Javier Blancas, Mercedes Gonzalez, Macarena Lozano-Oyola, Fatima Perez, 2010) อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในทิศทางที่ยั่งยืนนั้นต้องบูรณาการกลยุทธ์จากศาสตร์หลากหลายแขนง ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดดัชนีระดับการพัฒนา และขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว การกำหนดมาตรฐานสิ่งก่อสร้าง การพัฒนาคนท้องถิ่น และการตลาด เป็นต้น (นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย, 2554) อีกทั้งการจัดการท่องเที่ยวแบบครบวงจรโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมที่เป็นประโยชน์รวมอยู่ในการผลิตและการบริโภคการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจการเมือง เป็นสิ่งที่มีความท้าทาย (Regina Scheyvensand Robin Biddulph,2017)

ประเด็นที่ 6ความพึงพอใจต่อแผนงานวิจัยบูรณาการการส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนซึ่งพบในบางกลยุทธ์ที่สร้างความพึงพอใจหรือสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดคือการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของมิติความยั่งยืนสำหรับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ มิตินิเวศวิทยา มิติเศรษฐกิจ มิติสังคมวัฒนธรรม และมิติ

สถาบันเครือข่ายที่นำไปสู่การสร้างความพึงพอใจแก่ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นสำคัญ (Ch'askaHuayhuaca, Stuart Cottrell* and Jana Raadik, Sabine Gradl, 2010)

8. ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

1. แผนงานนี้สามารถส่งเสริมส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบผลดีเชิงประจักษ์ได้โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2. การขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชิงพื้นที่ แบบบูรณาการการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดผลกระทบเชิงประจักษ์เพื่อรองรับอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

9. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีที่อนุมัติสนับสนุน แผนงานวิจัยบูรณาการฯ ขอบคุณ ผู้นำชุมชนคณะกรรมการชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนงานฯนี้ ทำให้สำเร็จได้ด้วยดี

10.เอกสารอ้างอิง

กษิดิศ ใจผาวัง. (2561). แนวทางการประยุกต์ใช้ CIPP Model เพื่อวัดความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนที่มีการใช้กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 13*, (2), กรกฎาคม-ธันวาคม, 60-84.

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2559). เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย. คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.

ณัฏฐพัชร มณีโรจน์. (2561). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบไม่รีบเร่ง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. *วารสารรัชต์ภาคย์, 12*, (1), มกราคม-เมษายน, 246-254.

นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์ 18*, (1), 31-50.

บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพ: บริษัท เพรสแอนด์ ดีไซน์ จำกัด.

พยอม ธรรมบุตร. (2561). แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 12,* (1), มกราคม-เมษายน, 84-95.

พริ้มพักตร์ ไชยมี. (2559). การประเมินคุณภาพด้านการบริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมืองอุดบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี.*วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7 (2), กรกฎาคม-ธันวาคม, 42-54.

พรพิษณุ พรหมศิวพัลลภ และคณะ. (2548). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่. *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์*, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

วีรชัย คำธร. (2563). แผนงานวิจัยเชิงบูรณาการการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมต้นแบบจากความหลากหลายตามแบบวิถี ศาสนา ความเชื่อในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร.รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กรุงเทพฯ.

ศิระ ศรีโยธิน. (2560). การสื่อสารองค์กร : เครื่องมือสำคัญของนักการตลาดยุค Thailand 4.0. Veridian E-Journal, Sripakorn University. 10 (3), 1267-1276.

ยุคลวัชร์ ภักดีจักธิวุฒิ, เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2562). ศักยภาพชุมชนด้านการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวแก่แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม. 7 (2), กรกฎาคม-ธันวาคม, 254-262.

Ch'askaHuayhuaca, Stuart Cottrell and Jana Raadik, Sabine Gradl. (2010). Resident perceptions of sustainable tourism development: Frankenwald Nature Park, Germany. Int. J. Tourism Policy, Vol. 3, No. 2, 2010, 125-141.

Francisco Javier Blancas, Mercedes Gonzalez, Macarena Lozano-Oyola, Fatima Perez. (2010). The assessment of sustainable tourism: Application to Spanish coastal Destinations. Ecological Indicators 10, (2010) 484–492.

Fujun Shen, Stuart P. Cottrell. (2008). A sustainable tourism framework for monitoring residents' satisfaction with agritourism in Chongdugou Village, China. Int. J. Tourism Policy, Vol. 1, No. 4, 368-376.

KanoknarnKaewnuch. (2018). Participatory Factors for Managing Community-Based Tourism. Journal of International and Thai Tourism. 14 (1), ,xx-xx.

Mónica García-Melón, Tomás Gómez-Navarro, Silvia Acuña-Dutra. (2010). An ANP approach ot assess the sustainability
of rourist strategies for the coastal national parks of Venezuela. Technological and Economic Development of Economy, 16,(4): 672-689.

Stuart P. Cottrell, Jerry J. Vaske, Fujum Shen. (2011).Modeling Resident Perceptions of Sustainable Tourism Development: Applications in Holland and China. Modeling Resident Perceptions of Sustainable Tourism Development: Applications in Holland and China, 219-234.

Regina Scheyvens and Robin Biddulph.(2017). Inclusive tourism development.

Tourism Geographies An International Journal of Tourism Space, Place and Environment. https://doi.org/10.1080/14616688.2017.1381985